

Sygn. akt III AUa 227/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska SSA Bożena Grubba (spr.)
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. w Gdańsku

sprawy J. I. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie

na skutek apelacji J. I. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 listopada 2015 r., sygn. akt IV U 597/15

1. oddala apelację;

2. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz adw. A. G. (1) kwotę 221,40 (dwieście dwadzieścia jeden 40/100) złotych tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Bożena Grubba

Sygn. akt III AUa 227/16

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 21 sierpnia 2015 roku stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników dla J. I. (1) w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego w okresie od dnia 01.07.2000r. do dnia 31.03.2006r. oraz w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że z nadesłanych pism z Urzędu Gminy w L. w dniu 23.07.2015r. i pisma z ZUS w dniu 18.08.2015r. wynika, że J. I. (1) w okresie od 01.07.2000r. do 31.03.2006r. podlegał innemu ubezpieczeniu społecznemu. Przychód osiągany przez niego z tego tytułu przekraczał kwotę minimalnego wynagrodzenia w rozliczeniu miesięcznym. Wobec powyższego po weryfikacji ubezpieczenia stwierdzono, że w powyższym okresie J. I. (1) nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników.

W dniu 16 września 2015 roku J. I. (1) wniósł odwołanie od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. J. I. (1) wskazał, iż nie wiedział, że z tytułu pobierania renty strukturalnej w okresie od 01.04.2006r. do 01.06.2015r. nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Był pewny, że jego składki odprowadzane są tylko i wyłącznie do KRUS. Dodał, że z weryfikacji pisma KRUS wynika, że zgłoszenie przez J. I. (1) do Urzędu Gminy w L. o zatrzymaniu składek do ZUS od dnia 01.07.2000r. nie nastąpiło i składki te były odprowadzane do dnia 01.04.2006r. Nie wiedział, że składki te są nadal odprowadzane, mimo zapewnień głównej księgowej z Urzędu Gminy. Tłumacząc jej, że chce rozwiązać umowę o pracę w O. w M., gdzie J. I. (1) był kierowcą, powiedziała mu, że praca ta nie będzie miała wpływu w ubieganiu się o rentę strukturalną. Dzięki jej zapewnieniom postanowił zostać na tym stanowisku, ale jeszcze zasięgnął porady prawnej ówczesnego radcy prawnego Urzędu Gminy w L., który również zapewnił go, że praca ta nie będzie przeszkadzać do ubiegania się o rentę strukturalną, gdyż będzie odprowadzana tylko składka zdrowotna. Nieświadomy i nieznający przepisów prawa J. I. (1) myślał, że opłaca tylko i wyłącznie świadczenia do KRUS i do chwili otrzymania decyzji z dnia 21.03.2015r. był pewny, że podlega świadczeniom w KRUS, gdzie zresztą płaci składki KRUS do chwili obecnej. J. I. (1) zaznaczył, że jest zwykłym, prostym człowiekiem, który myślał do chwili otrzymania decyzji, że spełnia warunki do otrzymania renty strukturalnej, a o odprowadzaniu składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie miał pojęcia, gdyby nie decyzja, którą otrzymał z KRUS z 21.08.2015r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w odpowiedzi na odwołanie podniósł, że w dniu 01.07.2015r. do Placówki Terenowej w L. wpłynęło zaświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z którego wynika, iż wnioskodawca w okresie od dnia 31.12.1998r. do 28.02.2006r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia, jako osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług. Na podstawie powyższych dokumentów organ rentowy ustalił, iż J. I. (1) podlegając ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, jako rolnik podlegał również ubezpieczeniu społecznemu z tytułu świadczenia pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług. Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego z Urzędem Gminy w L. oraz z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych uznał, iż w okresie od 01.07.2000r. do 31.03.2006r. z uwagi na obowiązkowe podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywanej pracy nie zostały spełnione warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy. Jednocześnie, po weryfikacji ubezpieczenia J. I. (1) nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego z tytułu pobierania renty strukturalnej w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r. Wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników z datą wsteczną od dnia wskazanego w zaskarżonej decyzji jest konsekwencją niepoinformowania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o fakcie wykonywania pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług. Odwołujący w każdej decyzji Prezesa KRUS był informowany o obowiązku wynikającym z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, w myśl, którego rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, u ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 12 listopada 2015 roku Sąd Okręgowy we Włocławku oddalił odwołanie J. I. (1). Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny oraz poczynił następujące rozważania prawne, czyniąc je następnie podstawą rozstrzygnięcia:

Po przedłożeniu przez J. I. (1) świadectwa pracy i zaświadczenia o zakończonym okresie zatrudnienia decyzją z dnia 10 lipca 2000r. stwierdzono, iż z uwagi na prowadzenie działalności rolniczej na gruntach o powierzchni 16,52ha fizycznych, co stanowiło 6,40ha przeliczeniowych podlega on ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy od dnia 01.07.2000r., albowiem zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1,2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1,2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o

ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. z dnia 29 kwietnia 2015r. - Dz.U. z 2015r. poz. 704 z późn. zm.) ubezpieczeniu z mocy ustawy podlega rolnik lub domownik rolnika, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych o powierzchni powyżej 1ha przeliczeniowego lub dział specjalny produkcji rolnej - jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

J. I. (1) w okresie od dnia 31.12.1998r. do 28.02.2006r. podlegał powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu w ZUS z tytułu zatrudnienia, jako osoba wykonująca umowę o świadczenie usług i osiągał przychód z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym przekraczający kwotę równą połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

W dniu 01 lutego 2006 roku J. i E. małżonkowie I. - z powołaniem na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30.04.2004r. w sprawie szczególnych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na uzyskiwanie rent strukturalnych objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (Dz. U. z 2004r. Nr 114. poz. 1191) - darowali synowi i synowej S. i M. małżonkom I. ze swojego gospodarstwa o łącznej powierzchni 18.9854ha działki o powierzchni 14.5754ha, pozostawiając sobie zalesioną nieruchomość o powierzchni 4.4100ha.

Na podstawie powyższego KRUS uznał, iż J. I. (1) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej i w konsekwencji Prezes KRUS w dniu 14.02.2006r. wydał decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników dla J. I. (1) od dnia 01.04.2006r., albowiem zgodnie z art. 3a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (w brzmieniu przed dniem 01.10.2009r.).

W dniu 24.04.2006r. Prezes KRUS wydał decyzję o podleganiu ubezpieczeniu społecznemu rolników dla J. I. (1) w zakresie ubezpieczenia emerytalno - rentowego od dnia 01.04.2006r., ponieważ wnioskodawca otrzymał rentę strukturalną współfinansowaną ze środków S., zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

W dniu 01.07.2015r. do Placówki Terenowej KRUS w L. wpłynęło zaświadczenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, z którego wynikało, iż J. I. (1) w okresie od dnia 31.12.1998r. do 28.02.2006r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia, jako osoba wykonująca umowę agencyjną, umowę zlecenia lub umowę o świadczenie usług. KRUS po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego z Urzędem Gminy w L. oraz z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych uznał, iż w okresie od 01.07.2000r. do 31.03.2006r. w stosunku do J. I. (1), z uwagi na obowiązkowe podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywanej pracy, nie zostały spełnione warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, a nadto uznał, po weryfikacji ubezpieczenia, że J. I. (1) nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego z tytułu pobierania renty strukturalnej w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r.

J. I. (1) w każdej decyzji Prezesa KRUS – w treści załączonego do niej pouczenia - był informowany o obowiązku wynikającym z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w myśl, którego rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, u ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności.

Powyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy oparł na materiale dowodowym zgromadzonym w trakcie trwania postępowania i ujawnionym na rozprawie w dniu 29 października 2015 roku, tj. w postaci dokumentów zebranych w aktach organu rentowego o nr (...). Przedmiotowy materiał Sąd I instancji uznał za rzetelny i wiarygodny. Strony, bowiem w trakcie postępowania nie kwestionowały jego prawdziwości, a jedynie odmiennie go interpretowały oraz wyprowadzały z niego odmiennie konkluzje o charakterze jurydycznym. Tym samym brak jest w ocenie Sądu Okręgowego przesłanek by odmówić dokumentom zebranych w powołanych aktach organu rentowego przymiotu wiarygodności. W konsekwencji przedmiotowy materiał dowodowy pozwolił dokonać w całości rekonstrukcji stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Spornym między stronami i tym samym stanowiącym istotę przedmiotowego procesu, było określenie konsekwencji prawnych ustalonego wyżej stanu faktycznego przez pryzmat stosownych regulacji ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tj. z dnia 29 kwietnia 2015r. - Dz.U. z 2015r. poz. 704 z późn. zm.) w kontekście ustalenia czasokresu podlegania J. I. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego.

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji uznał, dzieląc stanowisko organu rentowego, że w spornym czasokresie J. I. (1) - z uwagi na obowiązkowe podleganie powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu w ZUS z tytułu wykonywanej pracy - nie spełnił warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz nie spełnił warunków do podlegania ubezpieczeniu rolniczemu w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego z tytułu pobierania renty strukturalnej w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r.

Zgodnie, bowiem z aktualną – bardziej liberalną niż dotychczasowe przepisy - treścią art. 5b ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2015r. poz. 121), tj. m. in. umowy o świadczenie usług, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów. Z kolei zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z S. lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (której uzyskanie jest przy tym warunkowane uprzednim podleganiem ubezpieczeniu społecznemu rolników). Z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika zaś, że przepisów, między innymi, ust. 1 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Przepis ten wyłącza, więc podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników przez rolnika podlegającego innemu ubezpieczeniu społecznemu, wyrażając zasadę pierwszeństwa ubezpieczenia w systemie powszechnym przed ubezpieczeniem w systemie rolniczym – niezależniąc tego w żaden sposób od woli i wiedzy rolnika w tym zakresie. W myśl zaś art. 6 pkt 12 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, pod pojęciem innego ubezpieczenia społecznego rozumie się, bowiem obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne i rentowe określone w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych lub zaopatrzenie emerytalne określone w odrębnych przepisach.

Sąd I instancji zważył, iż w sprawie jest bezspornym, że J. I. (1) w okresie od dnia 31.12.1998r. do 28.02.2006r. wykonywał umowę o świadczenie usług i osiągał przychód z tego tytułu w rozliczeniu miesięcznym przekraczający kwotę równą połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów. Okoliczności te – wynikające jednoznacznie z treści zgromadzonych w aktach organu rentowego dokumentów nie były przez odwołującego kwestionowane. Tym samym w świetle powołanej regulacji podlegał on ubezpieczeniu społecznemu w ramach systemu powszechnego, co wyłączało możliwość podlegania ubezpieczeniu społecznemu w trybie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. O powyższej okoliczności wnioskodawca nie poinformował – jak sam przyznał - KRUS. Tym samym Sąd Okręgowy konstatawał, iż w okresie od 01.07.2000r. do 31.03.2006r. w stosunku do J. I. (1), z uwagi na obowiązkowe podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu wykonywanej pracy, nie zostały spełnione warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, a nadto J. I. (1) nie spełniał warunków do podlegania ubezpieczeniu w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego z tytułu pobierania renty strukturalnej w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan świadomości prawnej J. I. (1), nie może wpłynąć na modyfikację zaskarżonej decyzji, albowiem jest ona prawidłowa. Kwestia zaś ewentualnych uzyskiwanym przez wnioskodawcę informacji – od podmiotów innych niż organ rentowy (w którym, jak sam przyznał, nie zasięgał żadnych informacji w powołanym zakresie) – pozostaje w istocie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, tym bardziej, iż stosowne pouczenia kierowane były do wnioskodawcy wraz z doręczanymi decyzjami organu rentowego.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż już sama ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nakłada na osoby prowadzące działalność rolniczą obowiązek zgłaszania wszystkich okoliczności mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu społecznemu. Przepisy ustawy nie nakładają na Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego obowiązku przeprowadzania dochodzenia w celu ustalenia okoliczności mających wpływ na ubezpieczenie. Obowiązek udzielania stosownych informacji spoczywa na rolniku.

Reasumując Sąd I instancji podkreślił, że rolnik podlegający innemu ubezpieczeniu społecznemu nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników z uwagi na to, że podleganie ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu „wyprzedza” ubezpieczenie rolnicze (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 listopada 2014r., sygn. akt III AUa 526/14). Co do zasady z mocy ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, rolnik podlegający innemu ubezpieczeniu społecznemu traci, zatem ubezpieczenie społeczne rolników.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy uznał decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 21 sierpnia 2015 roku znak: (...) za pozbawioną wad tak faktycznych jak i prawnych.

Apelację od orzeczenia Sądu Okręgowego wywiódł J. I. (1) zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości, zarzucając:

- 1) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów i uznanie, że stan świadomości prawnej J. I. (1) i okoliczność, że został błędnie pouczone przez pracowników organów władzy publicznej, nie miały istotnego znaczenia dla sprawy,
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 7 ust. 1, 2 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w związku z art. 5 k.c. poprzez uznanie, że J. I. (1) nie podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 01 lipca 2000r. do dnia 31 marca 2006r. oraz w okresie od dnia 01 kwietnia 2006 do dnia 01 czerwca 2015r., pomimo że spełniał wszelkie przesłanki i systematycznie opłacał składki KRUS.

Ubezpieczony wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i odmienne orzeczenie, co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu wywiezionej apelacji J. I. (1) odnosząc się do pierwszego z zarzutów podniósł, iż nie został przez nikogo poinformowany i nie zdawał sobie sprawy, że w jego imieniu odprowadzane są składki do ZUS, zaś swoje stanowisko opierał na błędnym pouczeniu uzyskanym od głównej księgowej Urzędu Gminy L. oraz od radcy prawnego Urzędu Gminy L.. Odnosząc się, zaś do drugiego zarzutu ubezpieczony stwierdził, iż okoliczność, że podlegał w spornym okresie ubezpieczeniu społecznemu w ZUS z tytułu zatrudnienia, jako osoba wykonująca umowę o świadczenie usług nie powinna mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszym stanie faktycznym. Składki do ZUS były płacone bez wiedzy i zgody ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja J. I. (1) nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera, bowiem motywów wywołujących konieczność ingerencji w sferę merytoryczną rozstrzygnięcia Sądu I instancji, bądź też uchylenia wyroku i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Istota sporu pomiędzy stronami w niniejszym postępowaniu skupiała się na kwestii podlegania przez J. I. (1) ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu oraz emerytalno-rentowemu w okresie od dnia

01.07.2000r. do dnia 31.03.2006r. oraz w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego w okresie od dnia 01.04.2006r. do dnia 01.06.2015r.

Sąd Okręgowy w powyższym zakresie w prawidłowy sposób przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikającej z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też istotnych uchybień w zakresie ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sam ciąg zdarzeń faktycznych zasadniczo nie był pomiędzy stronami sporny, lecz różnica ujawniała się w odmiennej ich subsumpcji prawnej.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że stosownie do treści art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Podkreślić należy, iż sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału zachodzi jedynie wtedy, gdy powstaje ewidentna dysharmonia pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją, do jakiej dochodzi sąd na jego podstawie. Ze sprzecznością mamy do czynienia wówczas, gdy z treści dowodu wynika, co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu nie uwzględniono przy ocenie, gdy sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub niedostatecznie potwierdzone, gdy Sąd uznał pewne fakty za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy oraz, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego rozumowania, co oznacza, że Sąd wyprowadza błędny logicznie wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności. Należy przy tym mieć na względzie, że w granicach swobodnej oceny dowodów sąd zobowiązany jest również do przeprowadzenia selekcji dowodów, tj. dokonania wyboru tych, na których się oparł i ewentualnego odrzucenia innych, którym odmówił wiarygodności.

Ponadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, chociażby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (por. postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2002r., II CKN 572/99, wyroku SN z dnia 27 września 2002r., sygn. II CKN 817/00). Wskazać natomiast należy, że jeżeli określone dowody ocenione zostały niezgodnie z intencją strony skarżącej to nie oznacza jeszcze, iż Sąd dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny stwierdza, iż w zakresie zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. wywiedziony środek odwoławczy został lakonicznie uzasadniony. Celem należytego umotywowania swojego stanowiska strona apelująca powinna wykazać, jakich to konkretnych uchybień w ocenie dowodów dopuścił się Sąd pierwszej instancji, to jest – czy i w jakim zakresie ocena ta jest niezgodna z zasadami prawidłowego rozumowania, wiedzą lub doświadczeniem życiowym, względnie – czy jest ona niepełna. W zamian ubezpieczony J. I. (1) zaproponował własną ocenę zgromadzonych dowodów, która kształtowała się odmiennie od oceny Sądu I instancji.

Wobec powyższego należało stwierdzić, iż apelacja posiadała wyłącznie charakter polemiczny. W konsekwencji Sąd odwoławczy oceniając, jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania, czyniąc je zarazem integralną częścią niniejszego uzasadnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 1998r., I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999r., z. 24, poz. 776). Jedynie na marginesie Sąd odwoławczy wskazuje, iż Sąd I instancji prawidłowo wskazał przepisy stanowiące podstawę prawną zaskarżonego rozstrzygnięcia, niemniej Sąd Apelacyjny stwierdza, iż art. 16, przywoływany w treści uzasadnienia orzeczenia należy do regulacji ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 704), a nie ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 121), co należało potraktować, jako oczywistą omyłkę pisarską.

Przechodząc do zarzutu naruszenia szeregu przepisów materialno – prawnych Sąd Apelacyjny stwierdza, że w sprawie, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, przedmiot oraz zakres rozpoznania i orzeczenie sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wyznacza treść tej decyzji (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999r.,

II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601). Poza sporem pozostawała, zatem kwestia potencjalnego wadliwego pouczenia ubezpieczonemu przez pracowników Urzędu Gminy L..

Na wstępie Sąd odwoławczy przywołuje przepis art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który stwierdza, iż w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Przepis art. 83a ust. 1 powołanej ustawy nie określa granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może ona być wydana w każdym czasie, jeżeli zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie (por. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 października 2014r., sygn. akt II UK 594/13). Z brzmienia zacytowanego przepisu wynika, że ponowne ustalenie prawa do świadczeń (lub zobowiązania) może nastąpić nie tylko w przypadku przedłożenia nowych dowodów, lecz także w przypadku ujawnienia okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń. Przy czym, nie jest wymagane ujawnienie nowych okoliczności, lecz takich okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji, a nie zostały przez organ rentowy uwzględnione (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 marca 2007r., sygn. akt V SA/WA 170/07).

Wskazać należy, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, w przypadku ponownego ustalenia przez organ rentowy z urzędu tytułu podlegania (niepodlegania) ubezpieczeniu społecznemu wynikającemu z istotnych okoliczności istniejących przed wydaniem wcześniejszej decyzji ostatecznej (zatajenie faktu podlegania ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących pozarolniczą działalność), ponownie wydana deklaratoryjna decyzja o niepodleganiu rolniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego wywołuje skutek z mocą wsteczną - art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 września 2007r., sygn. akt III UK 39/07, OSNP rok 2008, nr 21-22, poz. 330 i z dnia 16 września 2009r., sygn. akt I UK 109/09, OSNP rok 2011, nr 9-10, poz. 132). Sąd Najwyższy uznał, że we wskazanych okolicznościach, wydanie decyzji o objęciu ubezpieczeniem społecznym rolników było dotknięte od początku wadą prawną wywołaną faktem zatajenia podlegania innemu tytułowi ubezpieczenia społecznego.

W niniejszej sprawie zaskarżona decyzja jest, zatem decyzją deklaratoryjną stwierdzającą nie tyle ustanie, co niepodleganie przez J. I. (1) z mocą wsteczną rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu i wydana została nie, dlatego, że nastąpiła zmiana w stanie faktycznym lub prawnym, ale dlatego, że ujawnione zostały nowe okoliczności istniejące przed wydaniem wcześniejszej decyzji, które od początku stanowiły przeszkodę do objęcia skarżącego rolniczym tytułem ubezpieczenia społecznego (por. powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2007r., sygn. akt III UK 39/07). Prawidłowość wydania przez organ rentowy decyzji korygującej z mocą wsteczną uprzednio ustalony bezpodstawnie tytuł rolniczego ubezpieczenia społecznego potwierdza także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 09 czerwca 2008r., sygn. akt II UK 312/07.

Sąd Apelacyjny wskazuje, iż system ubezpieczeń społecznych zarówno powszechny, jak i rolniczy jest systemem obligatoryjnym, a nie zaś, co zdawał się sugerować ubezpieczony w toku postępowania systemem o charakterze fakultatywnym. Okoliczność, iż przez okres wykonywania umowy zlecenia na rzecz Urzędu Gminy L., były z tytułu tejże umowy odprowadzane za ubezpiezonego składki do ZUS pozostawała poza sferą woli ubezpiezonego, gdyż kwestia oskładkowania umów cywilnoprawnych oparta jest na regulacjach ustawowych. Na aprobatę nie zasługują także twierdzenia ubezpiezonego, jakoby okoliczność, że podlegał w spornym okresie ubezpieczeniu społecznemu w ZUS z tytułu zatrudnienia, jako osoba wykonująca umowę o świadczenie usług nie powinna mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszym stanie faktycznym, a składki do ZUS były płacone bez jego wiedzy i zgody.

Wyeksponować należy, iż o wymogu informowania KRUS o wszelkich okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu J. I. (1) powinien był wiedzieć, zważywszy, iż takie pouczenie zawarte zostało w decyzjach m.in. z dnia 10 lipca 2000 roku (k. 17 akt KRUS): „Rolnik jest zobowiązany nie czekając na wezwanie w ciągu 14 dni

zglaszać Kasie osoby stale pracujące w jego gospodarstwie, podlegające z tego tytułu ubezpieczeniu oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności”; z dnia 24 kwietnia 2006 roku (k. 33 akt KRUS): „ Rolnik jest zobowiązany nie czekając na wezwanie w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby stale pracujące w jego gospodarstwie, podlegające z tego tytułu ubezpieczeniu oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności np. **podjęcie pracy** lub pozarolniczej działalności gospodarczej, rodzące obowiązek podlegania innemu ubezpieczeniu”; z dnia 01 czerwca 2015 roku (k. 42 akt KRUS): „ ... obowiązuje jest zawiadomić jednostkę organizacyjną Kasy wypłacającej emeryturę/rentę o okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość oraz na żądanie przedkładać dowody dla stwierdzenia dalszego istnienia prawa do świadczeń. (...)” – II 1. pouczenia oraz: „ W celu ustalenia czy nie zachodzą okoliczności powodujące zawieszenie emerytury/renty lub zmniejszenie jej wysokości jest Pan zobowiązany w terminie 14 dni powiadomić jednostkę organizacyjną Kasy **o podjęciu (zaprzestaniu) zatrudnienia** , służby lub **innej pracy zarobkowej** albo pozarolniczej działalności gospodarczej i wysokości osiąganego przychodu” – V. 1) pouczenia. Dodatkowo rzekomy brak wiedzy ubezpieczonego jawi się tym bardziej wątpliwym, iż wydano mu dnia 05 lipca 2000 roku zaświadczenie, w którym stwierdzono, iż do dnia 03 czerwca 2000 roku odprowadzono składki emerytalno – rentowego do ZUS z tytułu zatrudnienia na umowę zlecenie na stanowisku kierowcy (...) w M., celem przedłożenia w KRUS w L. (k. 16 akt KRUS).

Sąd odwoławczy wskazuje, iż powołanie przez organ rentowy w treści pouczenia na unormowanie z przepisu art. 37 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników może oznaczać skuteczne nałożenie na świadczeniobiorcę obowiązku zgłaszania organowi rentowemu okoliczności mających wpływ na wysokość i prawo pobierania świadczeń, lecz pod warunkiem, że pozostała treść pouczenia będzie się odnosiła do konkretnej, nie zaś do abstrakcyjnej sytuacji. W tej mierze należy przywołać utrwalony i jednolity pogląd Sądu Najwyższego o tym, że pouczenie musi być nie tylko zgodne z aktualnie obowiązującymi przepisami, ale także wskazywać okoliczności, powodujące ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń emerytalno-rentowych w taki sposób, aby były zrozumiałe dla osoby, do której są skierowane. Stanowisko takie Sąd Najwyższy wyraził m.in. w uzasadnieniu wyroku z 15 lipca 2011r. (w sprawie o sygn. I UK 39/11; LEX nr 1043985) wskazując, że przytoczenie przepisów określających okoliczności, których wystąpienie w czasie pobierania świadczenia powoduje jego utratę (w całości lub w części) jest pouczeniem prawidłowym, ale musi być na tyle zrozumiałe, aby ubezpieczony mógł je odnieść do własnej sytuacji (por. także motywy wyroku SN z 25 czerwca 2010r. w sprawie o sygn. II UK 66/10; LEX nr 619642). Przepis art. 37 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wyraźnie wskazuje, iż rolnik (a zatem ubezpieczony) jest obowiązany do przekazania Kasie stosownych informacji, a po drugie oczywistym jest, iż informacja ta winna być przekazana w taki sposób, by dotarła do właściwej komórki organizacyjnej organu rentowego, do akt właściwej sprawy odpowiedniej dla informującego rolnika. Nie ulega, zatem wątpliwości, iż pouczenie było sformułowane w sposób zgodny ze stawianymi wymogami, zaś obowiązku poinformowania KRUS ubezpieczony J. I. (1) nie dokonał.

Wobec ustalenia, zatem, iż ubezpieczony podlegał w spornych okresach ubezpieczeniom społecznym w systemie powszechnym zastosowanie w niniejszej sprawie miał art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który stanowi, iż przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, 2 i 4 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników opiera się, zatem na zasadzie wykluczenia podlegania temu ubezpieczeniu w czasie podlegania innemu ubezpieczeniu społecznemu, zdefiniowanemu w art. 6 pkt 12 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako ubezpieczenie społeczne lub zaopatrzenie emerytalne określone w odrębnych przepisach (art. 7 ust. 1 in fine oraz art. 16 ust. 3 ustawy).

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie 1. sentencji wyroku. W pkt 2 sentencji orzeczenia Sąd Apelacyjny przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gdańsku na rzecz adwokat A. G. (2) kwotę 221,40 złotych, zawierającą podatek VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu apelacyjnym, działając na podstawie art. 98 ust. 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 1, § 2, § 12 ust. 2 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności

adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. 2015.1079).

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Bożena Grubba